

Van zijn vroegste jeugd af (hij zei ons later: vanaf zijn vierde levensjaar¹) had Frederiks een grote verering gekoesterd voor Napoleon. Later kwamen er nog wel andere 'helden uit de geschiedenis' (Alexander de Grote, Caesar) die hij ging vereren, maar geen kon de bijzondere plaats van Napoleon innemen. Hij wijdde vele studies aan het Napoleontische tijdperk, richtte er een apart genootschap voor op, gaf twee delen spreuken van Napoleon uit, omgaf zich met busten en afbeeldingen van zijn grote held en nam zelfs diens hebbelijkheid over om de rechterhand tussen de knopen van zijn vest te steken. Napoleon was hem, schreef hij in '35, 'de incarnatie van het beginsel van orde en gezag . . . een machtig genie . . . Zonder rust voegde de bouwmeester steen op steen. Iedere steen zou hem onsterfelijkheid hebben verzekerd en toch vormde de bouw een harmonisch geheel. In de harmonie van deze bouw paste, dat de steen die tot hoofd des hoeks werd gelegd, de administratieve ordening was'² – en ziet: een gelukkig toeval wilde dat dat nu juist de ordening was waarin hij, Frederiks, hier te lande een hoge post bekleedde.

Het ideaalbeeld dat hem voor ogen stond, was dat van de ware regent, de staatkundige krachtfiguur. In zijn fantasieën moet hij van zijn jeugd af menigmaal een heroïsche rol gespeeld hebben! Die was, helaas, vooreerst niet voor hem weggelegd: een hoofdambtenaar, ook een secretaris-generaal, had in het vooroorlogse Nederland maar een beperkte macht. Maar op 13 mei '40 toen minister van Boeyen naar Engeland vertrokken was, brak voor Frederiks het grote uur aan: hij kon plaats nemen in de kamer aan het Binnenhof met uitzicht op de Hofvijver waar vóór hem Thorbecke het land een nieuwe staatkundige vorm gegeven had. Ook Abraham Kuyper had er gezeteld. Nu was het *zijn* werkvertrek!

Zijn noodlot was dat hij alle capaciteiten voor het werkelijke staatsmanschap miste: hij was een imitator die, in wezen onzeker en zeer afhankelijk van adviseurs, begerig ook naar erkenning en applaus, zijn kracht zocht in uiterlijke vormen en formules. Hij was ijdel. De functie die hij in werkelijkheid uitoefende (een aan de Duitsers ondergeschikt hoofd van een Nederlands departement), had voor hem geen realiteitswaarde; als vanzelf duidde hij het college van secretarissen-generaal waar hij lid van was, als 'de regering' aan, zichzelf ook wel eens als 'de minister'³ – ja, hij ging nog verder. De Staten-Generaal waren geschorst. Frederiks maakte van die gelegenheid gebruik

¹ K. J. Frederiks, 23 juni 1960. ² K. J. Frederiks: 'De Napoleontische administratieve ordening', *Gemeentebestuur* (juni 1935), p. 198–99. ³ Getuige J. C. Tenkink, *Eng.*, dl. VII c, p. 581. Tenkink noemt de naam van Frederiks niet maar het is duidelijk dat deze bedoeld wordt.